

***Mycobacterium tuberculosis*'de Direncin Genomik Tanımı ve Hızlı Direnç Testleri**

Prof. Dr. Cengiz ÇAVUŞOĞLU
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi

- **End TB Stratejisi**

- 2035'e yılına kadar TB insidansının ise %90 azaltılarak yılda 10/100.000 yeni olgu düzeylerine indirilmesi amaçlanmaktadır.

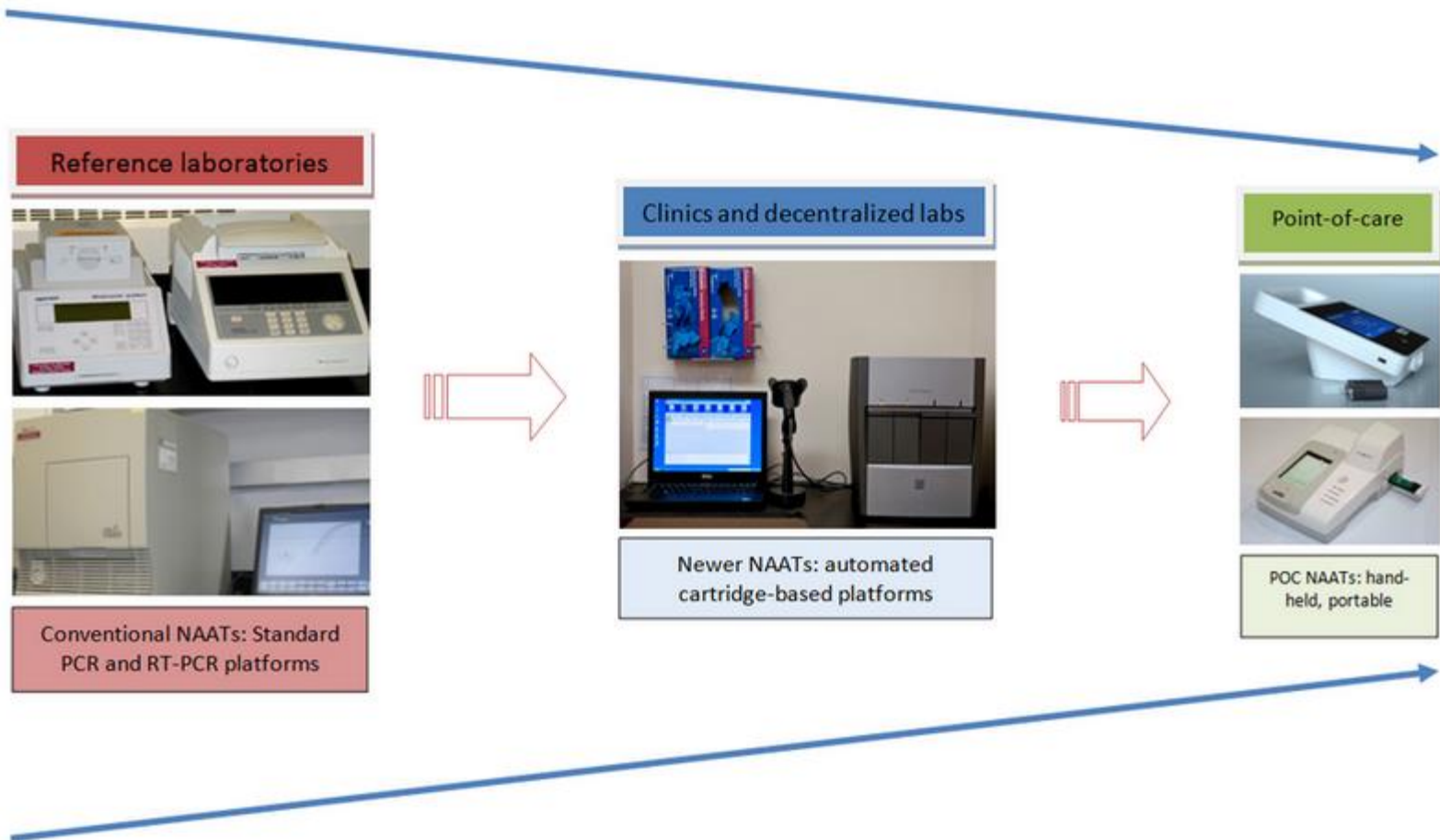
- **End TB Stratejisi**

- 2025 yılına kadar TB olgularının en az %90'ında tanı sırasında DSÖ'nün önerdiği hızlı tanı testlerinin kullanılması hedeflenmektedir.
  - TB ve ilaç direncini hızlı ve doğru olarak saptayabilen yeni sistemlerin geliştirilmesi,
  - Ulusal ya da uluslararası algoritmalar dahilinde, kontrol programının bir parçası olarak kullanımı hedeflenmektedir

En iyi hızlı tanı testi

- Kullanımı kolay
- Ucuz
- Hızlı
- Duyarlı
- Özgöl
- İlaç direnci saptasın

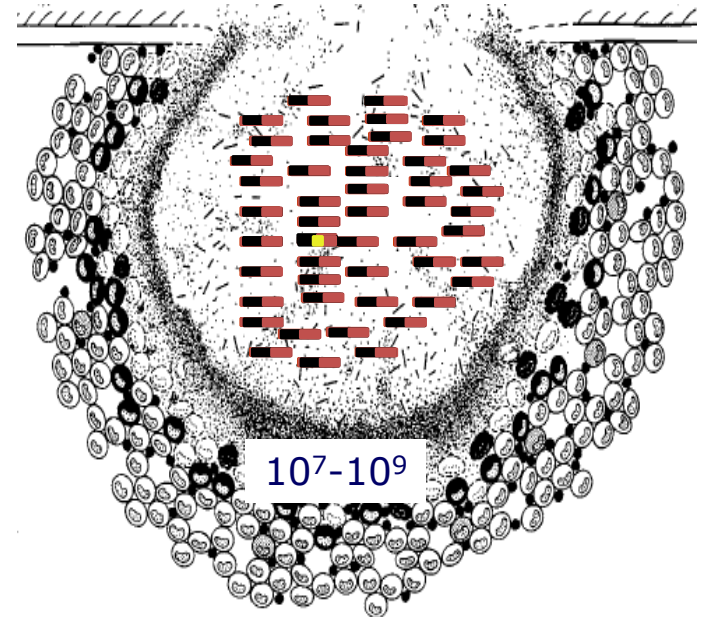
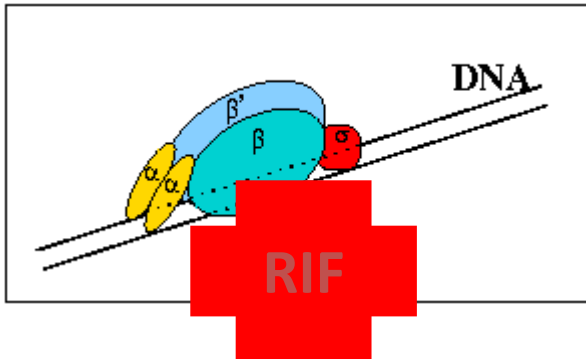

Mycobacterium tuberculosis'de Direncin Genetik Temeli

- Kromozomdaki mutasyonlar sonucunda oluşmaktadır
- Horizontal gen transferine (transpozon veya plazmit ile) bağlı direnç görülmemektedir

TGG CAC GGA GTA GCG
Trp His Gly Val Ala

Mycobacterium tuberculosis'de İlaç Direnç Genleri

İlaç	Etki mekanizması	Direnç geni	Görevi	Mutasyonun sıklığı (%)
RİF	Transkripsiyonun inhibisyonu	<i>rpoB</i>	İlacın hedefi	96-100
INH	Mikolik asit sentezinin inhibisyonu. DNA, lipid, karbonhidrat ve NAD metabolizmasını etkiler	<i>katG</i>	İlaç aktivasyonu	42-58
		<i>inhA</i>	İlacın hedefi	21-34
		<i>kasA</i>	İlacın hedefi	-
		<i>ahpC</i>	Direnç göstergesi	10-15
PZA	Sitoplazmanın asidifikasyonu	<i>pncA</i>	İlaç aktivasyonu	72-97
EMB	Arabinogalaktan sentezinin inhib.	<i>embCAB</i>	İlacın hedefi	47-65
STR	Protein sentezinin inhibisyonu	<i>rpsL</i>	İlacın hedefi	52-59
		<i>rrs</i>	İlacın hedefi	8-21
AMİ/KAN	Protein sentezinin inhibisyonu	<i>rrs</i>	İlacın hedefi	76
FQ	DNA girazın inhibisyonu	<i>gyrA</i>	İlacın hedefi	75-94
		<i>gyrB</i>	?	-

Genotipik yöntemler

- Dirençten sorumlu genlerdeki mutasyonları saptanır
  - *rpoB*, *katG*, *inhA* vb.

TGG CAC GGA GTA GCG

Trp His Gly Val Ala

- **Avantajları**
  - Bakterinin üremesi gerekmez veya çok az üreme yeterlidir
  - Hızlıdır
  - Kontamine kültürlerde çalışılabilir.

Genotipik yöntemler

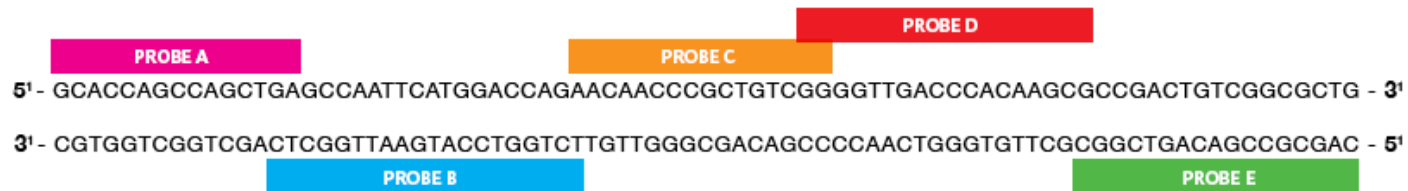
- **Dezavantajları**

- Sessiz mutasyonlar direnç olarak saptanabilir

TGT CAC GGA GTA GCG
Cys His Gly Val Ala

- Hedef bölge dışındaki mutasyonlar saptanamaz

rpoB GENE 81 bp RIF RESISTANCE DETERMINING REGION

Genotipik yöntemler

- Doğrudan klinik örneklerden direnci saptayan
- Birden fazla ilaç direncini saptayan
- Hasta başı test cihazları

TECHNOLOGIES ENDORSED BY WHO

Molecular detection of TB and drug resistance

- Line probe assays for the detection of *Mycobacterium tuberculosis* (MTB), isoniazid and rifampicin resistance in acid-fast bacilli smear positive sputum or MTB cultures (FL-LPA), Hain Lifescience, Germany and Nipro, Japan
- Line probe assays for the detection of resistance to fluoroquinolones and second-line injectable agents (SL-LPA), Hain Lifescience, Germany
- TB LAMP for detection of TB, Eiken, Japan

SCHEDULED FOR WHO EVALUATION IN 2018/19

Molecular detection of TB and drug resistance

- Molecular technologies for genotypic drug resistance testing (including sequencing technologies)
- FluoroType MTBDR, Hain Lifescience, Germany
- m2000 RealTime MTB System, Abbott, USA
- BD Max MDR-TB, Becton Dickinson, USA
- Roche cobas® MTB system, Roche Diagnostics, Basel, Switzerland

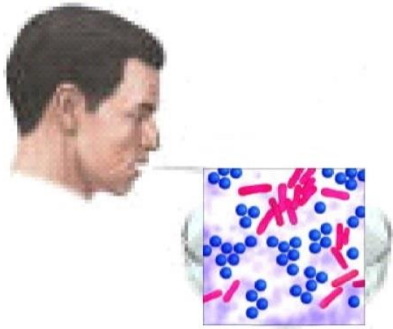
WHO POLICY UPDATES SCHEDULED FOR 2018/2019

Molecular detection of TB and drug resistance

- Alere Determine TB-LAM, Alere, USA (TB detection in people seriously ill with HIV)
- Xpert MTB/RIF Ultra for detection of TB and rifampicin resistance in pulmonary, extrapulmonary and paediatric samples, Cepheid, USA

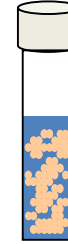
Direncin genomik tanımı nasıl belirleniyor?

Direkt yöntem

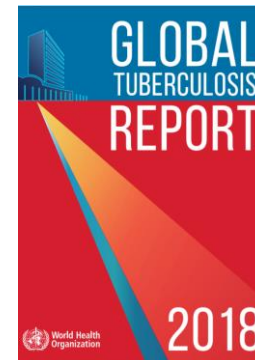

- GeneXpert
- Line probe assays (LPA)] testleri

İndirekt yöntem

- Line probe assays (LPA)] testleri

Doğrudan klinik örneklerden

- Klinik örneklerden RIF direncini saptamak için
  - GeneXpert MTB/RIF
  - GeneXpert MTB/RIF Ultra
- Yayma (+) balgamdan RIF ve INH direncini saptamak için
  - Line probe assays (LPA)] testleri
- Yayma (+) balgamdan ikinci seçenek ilaç direncini saptamak için
  - Line probe assays (LPA)] testleri

GeneXpert MTB/RIF

- Kartuşlar oda ısısında 6-9 ay saklanabilir (2-28 °C)
- Ekstraksiyon, amplifikasyon ve saptama için gerekli tüm reagenler liyofilize halde kullanıma hazır durumda kartuşun içinde bulunur.
- Test 2 saat içinde sonuçlanır.
- Kontaminasyon riski çok azdır.

- DSÖ tarafından TB tanısı ve RIF direnci saptamak için önerilen testtir.
- 5 adet «Molecular beacon» prop kullanılır.
- Hedef *rpoB* genidir.

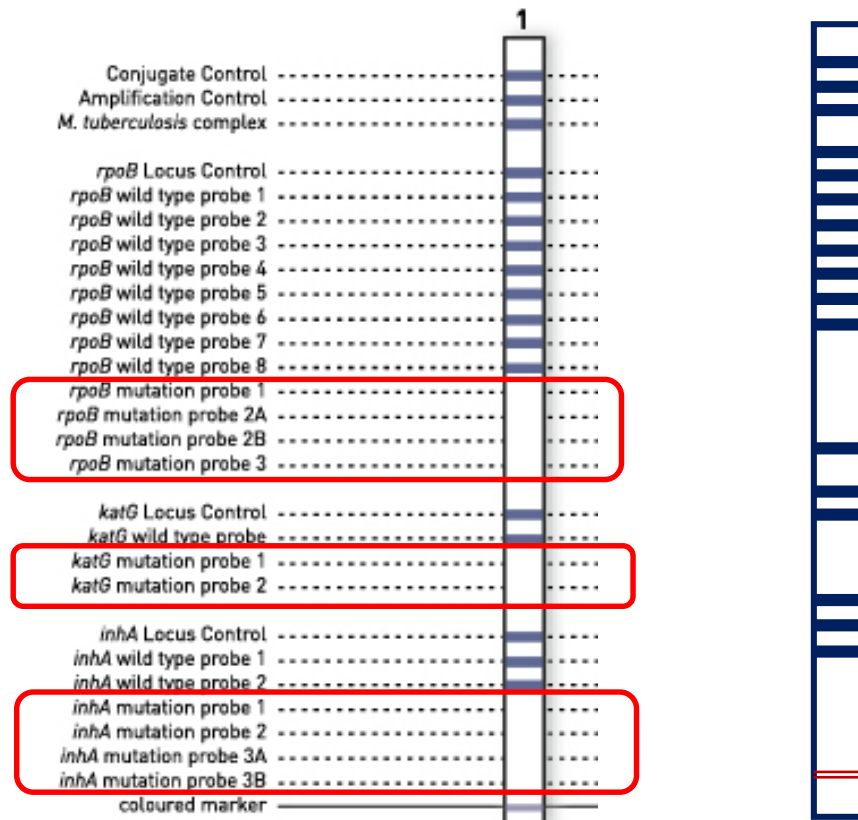
- **GeneXpert MTB/RIF Ultra**
- Yayma-negatif TB olgularında artmış duyarlılık
  - Kopya sayısı fazla bölgeler (*IS6110* ve *IS1081*) hedef alınmıştır.
  - Alt saptama limiti 1-log artmıştır.
- Sonuçlanma süresi <80 dakikadır.
- Bazı sessiz RIF mutasyonlarının daha iyi saptanmaktadır.
- Karışık enfeksiyonlarda rifampisin direnci daha iyi saptanmaktadır.
- Kartuşun raf ömrü kısadır.

- **GeneXpert Omni**
- Hasta başı tanı testi
- 2019'dan önce çıkması beklenmiyor

Ters hibridizasyon [line probe assays (LPA)] testleri

- Yayma pozitif balgam örneklerinde veya üremiş kültürlerde çalışılabilir.
- Birinci basamak LPA'lar ilk kez 2008 yılında DSÖ tarafından önerildi
  - *M.tuberculosis*, INH ve RIF direncinin saptanması için

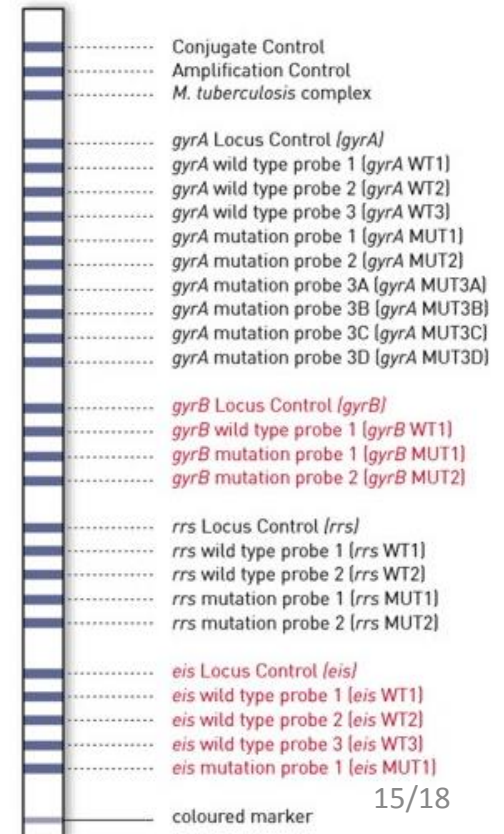

Ters hibridizasyon [line probe assays (LPA)] testleri

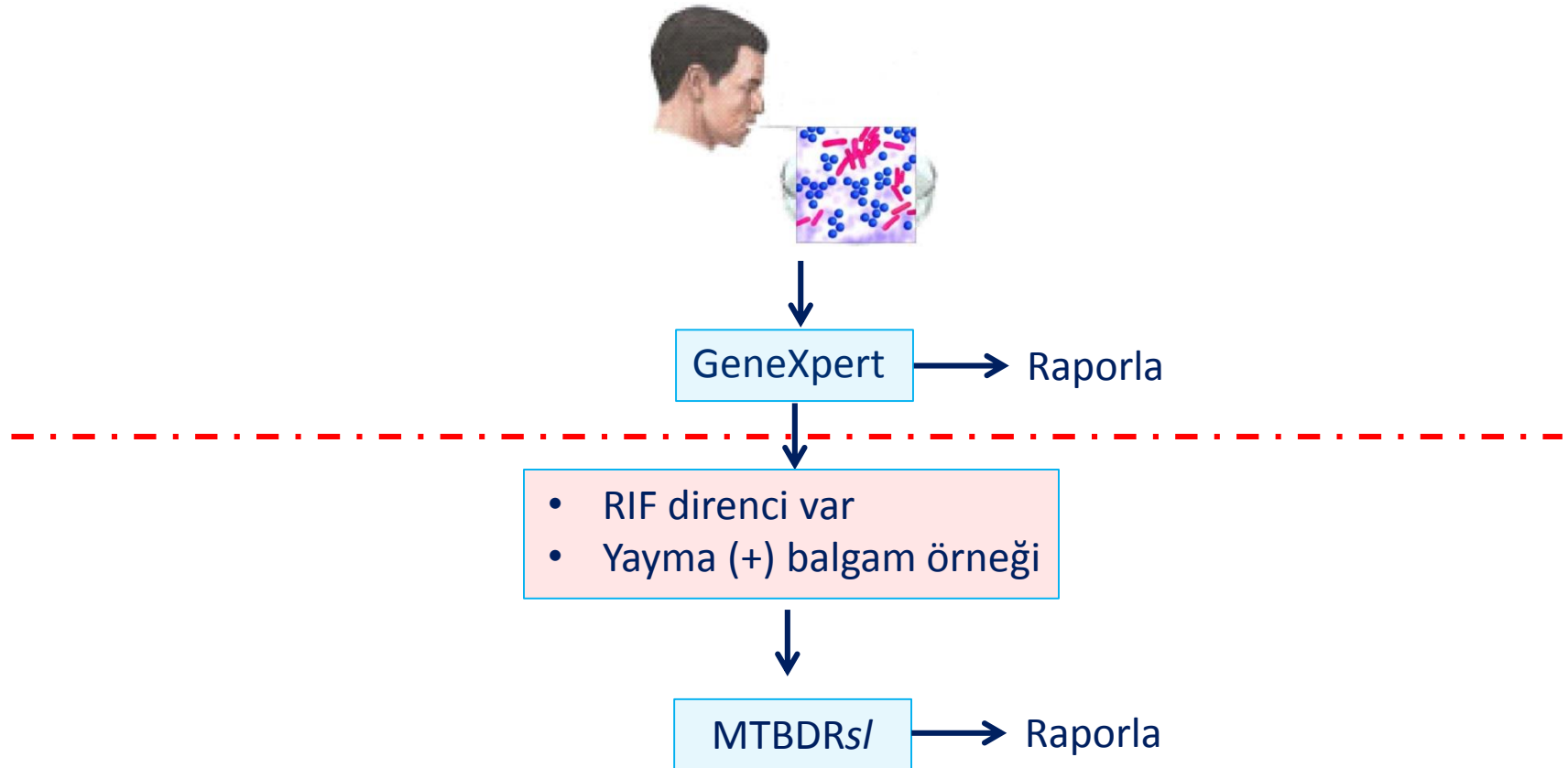
- Yayma pozitif balgam örneklerinde veya üremiş kültürlerde çalışılabilir.
- İkinci basamak LPA'lar ilk kez 2016 yılında DSÖ tarafından önerildi önerildi.
  - *M.tuberculosis*, kinolon ve enjektabil ilaç direncinin saptanması için

- MTBRsl DSÖ tarafından onaylanmış ÇİD-TB hastalarında YİD-TB saptamak için önerilen tek hızlı moleküler testtir.
- Bununla birlikte, bu yöntem laboratuvar altyapısı ve ekipmanı gerektirir.

GenoType MTBDRsl VER 2.0

Doğrudan klinik örneklerden-Algoritma önerisi

Kültürden-Algoritma önerisi

